ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

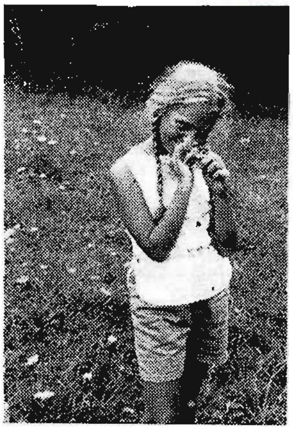
THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

Наша пошта

Леся Трицупенко з Філядельфії, Па., пильно читає не тільки „Веселку", але й українські книжки для дітей і має свою власну бібліотеку. Вона пише: Дорога „Веселко"! Я давно знайома з Тобою, бо читаю Тебе від 1960 року. Народилася я 7-го листопада 1955 р. в Філядельфії. Мені тепер десять з половиною років. Ходжу до 6-ої кляси суботньої школи українознавства та релігії при церкві св. Покрови і до 5-ої американської школи. Беру також лекції гри на фортепіяні і належу до хору Українського Музичного Інституту. Ходжу на балет до „Кенон Балет Скул". Належу до Пласту.

Леся на новацькому таборі „Рідна Казка" на „Вовчій Тропі" в Іст Четгемі.

У мене є два молодші братіки — Юрчик і Тарас та мала „забияка" — Оля. Ми всі відвідували садок при Союзі Українок Америки. На концерті в честь Т. Шевченка я деклямувала вірш „Смерть Шевченка" і грала ролю Катерини в п'єсці „Маленький мандрівник". Мій брат Юрчик виконував ролю Тарасика. Всі ми вдома говоримо тільки українською мовою.

Леся, як „Київщина", і її приятелька Ліда Лук'янович, як „Буковина", на тлі церкви св. Андрія під час шкільного фестивалю в Бавнд Бруку.

Пересилаю список книжок, які я прочитала. Крім книжок, читаю „Веселку", „Готуйсь!" та дитячу сторінку в „Нашому Житті". Разом прочитала я 87 книжок, 6.710 сторінок. Майже всі ці книжки знаходяться в нашій домашній бібліотеці. Одначе, я ще не можу читати всіх книжок, що є в нашій бібліотеці. Маємо повне видання творів Шевченка, Франка, Л. Українки. Я багато дечого з них прочитала.

Порадь мені, „Веселко", які цікаві книжки я могла б ще прочитати. Посилаю 2 дол. на пресовий фонд. Вітай!

Відповідь Редакції: Дорога Лесю! Дякуємо за гарного листа й пожертву. Ти належиш до тих читачів „Веселки", які мають свою власну бібліотеку і пильно читають українські книжки. Ти прикладна українська дитина, яка гарно вчиться й бере участь у позашкільному житті. Спиок книжок, які варто прочитати, вишлемо Тобі незабаром. Вітай своїх братіків, малу „забияку" Олю і своїх Батьків, що так добре Тебе виховують!

Загадка

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА КВІТЕНЬ ц. р.: ЩО ЦЕ? а) Зерно. б) Качка, гуска або інший водяний птах. в) Яйце й пискля. г) Зозуля. ґ) Моє ім'я. **МАТИ Й ДІТИ**: Квочка й курята. **ЯК ЗВУСЯ?** Писанка. **АКРОСТИХ**: Ластівка. **ЧУДЕСНИЙ ДІМ**: Яйце й пискля.

ДІТИ! ВІДНОВЛЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи П. Холодного

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J., 07303

Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці: Б. Божемський — Дбайлива мама

Оформлення 3-ої стор. — Галина Мазепа

Роман ЗАВАДОВИЧ

КАЗОЧКА ВІД МАМИ

Як настане вечір,
Тихо і злегенька,
Українську казку
Каже мені ненька;
Я тоді до неньки
Тілом всім тулюся —
Бо цікаво слухати
І боюся....

Ось князівна-краля
У неволі в змія,
Лицар побиває
Змія-чародія;
Ось і чарівниця,
Згорблена бабуся —
Ох, цікаво слухати
І боюся...

Як настане вечір,
Тихо і злегенька,
Українську казку
Каже мені ненька,
Каже мені казку
Рідними словами —
Ох, яка то люба-мила
Казочка від мами!

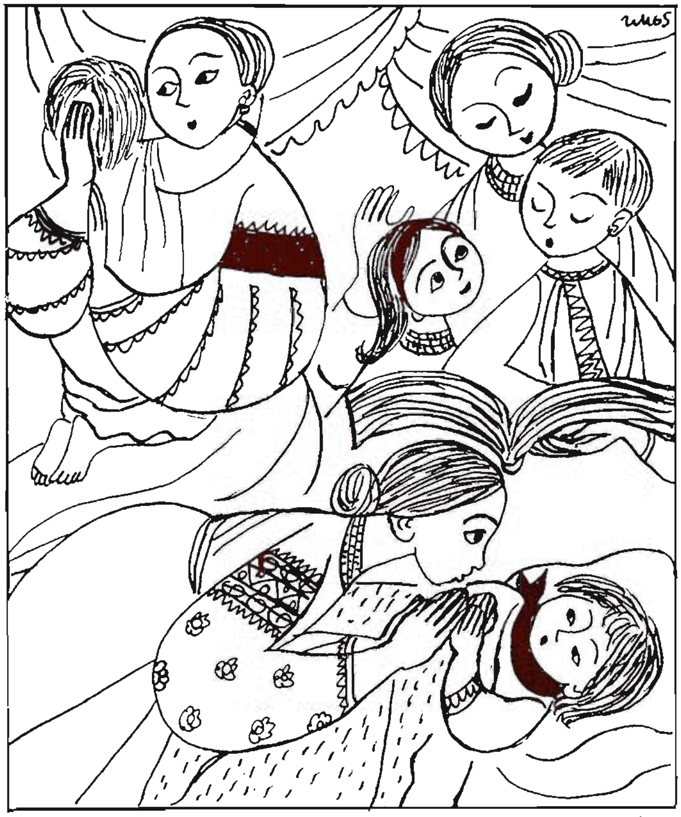
МАТУСЯ

Гей, чи то раненько
Зірка засвітила?
То до нас матуся
Усміхнулась мила.

Чи защебетала
У гаю пташина?
То до нас озвалась
Матінка єдина.

Чи роса вечірня
На троянди впала?
Ні, то наша мама
Нас поцілувала.

М.

МЕНЕ НАВЧИЛА МАТИ...

Мене навчила рідна мати
Звичаї рідні шанувати,
І рідну мову, й рідний спів,
І славну пам'ять прадідів.

Я буду вірний син громади,
Цуратимусь невіри й зради,
Бо вірність, сильна і палка —
Окраса серця юнака.

І де я не піду між люди,
Про мене всяк питати буде:
„Хто він такий і звідкіля?
Де прадідна його земля?"

Не бійся, земле за морями,
На честь твою не кину плями,
І ти в далекій стороні
Свята зостанешся мені!

Р. Завадович

Пояснення: невіра — невірність, відступництво; всяк — всякий, кожний (everybody, everyone); прадідний — прадідівський, предківський.

К. ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

ГАЛЯ САМА

У Галі була дуже добра мама, але Галя не хотіла її слухати. От мама й каже їй:

— Як не хочеш мене слухати, я не буду тобі кашки варити, не буду й ляльок купувати.

— Ну, й не треба! — каже Галя.

Та й побігла на вулицю. А там собака великий стояв, як кинеться:

— Гав-гав! Хочеш, щоб я тебе покусав?

— Ой, не хочу! — закричала Галя. — Мама-а!

А мами немає. Хотіла Галя до хати втекти, а хати теж немає, пропала, замість того дике поле стало. Злякалась Галя та й побігла маму шукати. Бігла, бігла, спіткнулась і в ковбаню впала.

— Ой, мамо-о! Рятуй! — закричала.

А мами й близько немає. Вилізла Галя з ковбані, уся мокра, брудна, а черевички у воді зостались. Сіла та й плаче. А по дорозі ворона ходила, побачила Галю й питає:

— Чия ти?

— Я мамина! — каже Галя.

— Ні, — закрякала ворона, — якби ти була мамина, мама тебе порятувала б. Іди звідси геть!

Злякалась Галя ворони та й побігла. Бігла, бігла, дивиться — зайчик капусту гризе. Вона до нього:

— Зайчику, відведи мене додому!

— А чия ти? — питає зайчик.

— Я мамина! — каже Галя.

— Ні, — каже зайчик, — коли б ти була мамина, мама не пустила б тебе саму в поле, бо тут і вовки і лисиці бігають. Тікай звідси!

Побігла Галя далі. А вже стомилась, їсти хоче. Дивиться — маленька мишка шкоринку хліба тягне. Галя до неї:

— Мишко, дай мені шматочок!

— А чия ти? — питає мишка.

— Я мамина! — каже Галя.

— Ні, — каже мишка, — коли б ти була мамина, вона б тобі кашку зварила.

Та й потягнула шкоринку в свою нірку. А Галя сіла та й плаче. Бо і зголодніла, і ніжки болять, і спати хочеться, а де лягти — не знає. Аж побачила — курінь серед поля стоїть, а в курені кізка на соломі лежить. Галя до неї:

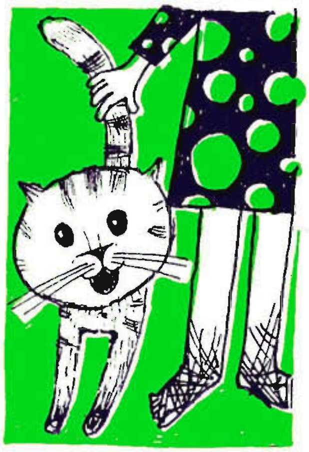

— Кізко, пусти й мене на соломку спати.

— А чия ти? — питає кізка.

— Я мамина! — каже Галя.

— Ні, — каже кізка, — коли б ти була мамина, вона б тебе роздягла, умила, ліжечко постелила і спати поклала.

Заплакала Галя та й пішла далі. А назустріч котик:

— Чого ти, Галю, плачеш?

— Ой, котику, — каже Галя, — проведи мене додому!

— А будеш маму слухати?

— Буду, буду! Мама мені усе робить: і їсти варить і спатки кладе.

— Ну, добре, — каже котик, — я зараз маму до тебе покличу.

Та як почав нявчати, як почав нявчати, аж Галина мама почула і прибігла. Бачить — Галя сидить і плаче. Мама зраділа, на руки її взяла, до хати принесла, помила, гарячим молочком напоїла, кашкою нагодувала, спатки поклала ще й поцілувала.

Народні прислів'я–приказки

Чого мати навчить, того й батько не перевчить.

Шануй батька й неньку — буде тобі скрізь гладенько.

Нема в світі цвіту цвітнішого, як маківочка, нема ж і роду ріднішого, як матіночка.

За гроші не купиш ні батька, ні матері, ні родини.

Без батька — пів сироти, а без матері — вся сирота.

Пояснення: приказка, приповідка, прислів'я — proverb.

Леся БРИЗГУН - ШАНТА

ТАЄМНИЦЯ

— Чи можу побачити свою дитину? — запитала щаслива мати, в якої щойно народився синок.

Медична сестра принесла малесеньке рожеве створіннячко і поклала біля матері.

Радісно всміхаючись, мама розглядала сина. Яке гарне дитинча! Товстеньке, з великими синіми оченятами, з малим кирпатим носиком!

Нараз мати спохмурніла. Хлопчик не мав вух . . .

— Докторе, чи він буде чути? — запитала.

— Думаю, що так, — відповів доктор. — А втім, пізніше буде видно.

Минав час. Василько підростав. Хоч не мав вух, все ж добре чув. Тільки люди якось дивно на нього дивилися. А як вертався додому з школи, щоразу тулився до мами, ніби шукав захисту. З плачем розповідав, що хлопці сміються з нього.

Василько любив книжки, музику, писав гарні оповідання. Та завжди був самітний — не мав друзів. Не раз радила йому мати знайти собі товариша. Василько сумно дивився на неї і не говорив ні слова.

Васильковi батьки пішли до доктора.

— Можна зробити операцію, — відповів доктор. — Тільки треба мати . . . чиїсь вуха.

Вух не було, бо не було людини, яка дала б Василькові свої вуха.

Минуло ще два роки. Врешті одного разу тато сказав до Василька:

— Ми з мамою, нарешті, знайшли для тебе вуха.

Операція пройшла успішно. Відтоді Василько став неначе іншою людиною. Його каліцтво зникло. Він був радісний і веселий, усі його любили й шанували.

— Хотів би я знати, хто подарував мені вуха! — казав він не раз до батька. — Тій людині я безмірно вдячний.

— Не думаю, що було б добре, коли б ти це знав! — відповів батько. — Ця людина цього не бажає.

І Василько не зміг нічого довідатися.

Минали роки.

Врешті настав сумний день: померла Василькова мати. Коли стояв він із стареньким батьком над її домовиною, батько нараз нахилився, відгорнув сиве волосся покійної, і син побачив, що вона не мала вух . . .

— Мама, твоя мама, сину, дала тобі свої вуха! — сказав батько. — Ніхто про це не знав, крім мене й лікаря. Волосся закривало таємницю. І ти нікому не кажи про це, сину! Бачиш, хоча й без вух, вона й досі гарна — твоя мати!

Леонід ПОЛТАВА

КАМЕНЯР

В українському Львові,
Що шумить, мов ріка,
Не вінки не лаврові
На могилі Франка,

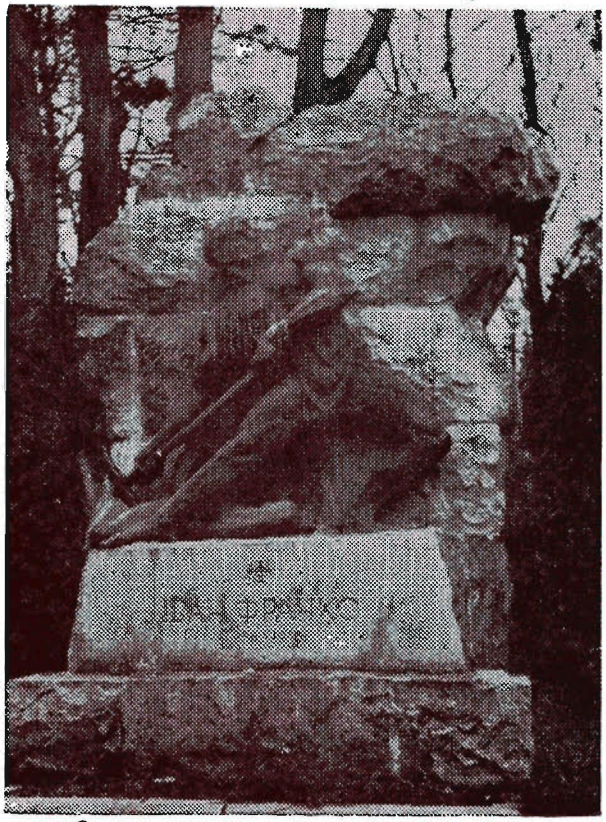
Не задумані квіти —
Від людей скромний дар,
Над могилою, діти,
Там стоїть каменяр.

Вгору молот підносить,
Мов гукаючи нам:
— Хто у іншого просить,
Той не матиме й сам!

Хто йде першим у школі,
Хто не гнеться в бою,
Той кує свою долю —
Україну свою!

Був поетом свободи,
Все життя працював
І для свого народу
Шлях вперед прокладав.

І тому не лаврові
Не вінки — скромний дар,
На могилі Франковій
Там стоїть каменяр.

Такий пам'ятник — могутній каменяр, що лупає скалу — стоїть на могилі Івана Франка. Той пам'ятник, роботи скульптора Сергія Литвиненка, який недавно помер у Ню Йорку, поставили вдячні українці своєму Співцеві свободи. Величаве відкриття й посвячення цього пам'ятника відбулося у Львові в травні 1933 р. при велетенському здвизі громадянства.

Володимир МАЦЬКІВ

ЧОМУ ФРАНКО — КАМЕНЯР

Ще малим хлопцем наслухався Володько чимало оповідань про Львів — про Високий Замок, про львівські церкви та про багато інших особливостей того найбільшого і найкращого міста Західньої України. Ці оповідання розбудили в ньому бажання побачити це все власними очима. Але то не було так легко.

Аж ось на початку вакацій тато мав якусь важливу справу у Львові й узяв Володька з собою. У Львові перебули вони три дні в дядька. Дядьків синок, Степанко, став Володькові за провідника. Вони їздили по місті трамваями, оглядали прегарні будівлі, музеї, парки, останки оборонних мурів, що подекуди залишилися з давніх часів.

Ця розповідь призначена для дітей старшого віку під проводом учителя.

На третій день дядько, тато й обидва хлопці поїхали на Личаківський цвинтар поклонитися могилі Івана Франка.

Ось вони перейшли вхідну браму. Степанко вказав рукою направо. Недалеко від брами стояв надгробок з камінним трираменним хрестом. Зараз коло нього була друга могила; на ній було видно велику скелю, а під нею стояла вилита з бронзи постать робітника з молотом у руках. Розмахуючись, робітник немов розбивав скелю.

Вони підійшли ближче. На першому надгробку було написано, що тут спочиває о. Маркіян Шашкевич, а на другому — Іван Франко.

Усі чотири відвідувачі похилили голови в пошані перед могилами. Опісля стали з усіх боків оглядати надгробок на могилі Франка.

— Тату, скажіть, чому цей надгробок якийсь

не такий, як інші? — спитав Володько. — На інших стоять хрести, фіґури святих або ангелів, а тут — людина з молотом у руках.

Тато вказав рукою на напис.

— Отут, над прізвищем, виритий також хрест. А якщо хочеш знати, що означає надгробок, то послухай.

Тато добув з портфеля гарно оправлену книжку з золотим написом, розгорнув її й почав читати:

Я бачив дивний сон: немов передо мною
Безмірна та пуста і дика площина...

— Це „Каменярі", поема Івана Франка! — шепнув Володькові до вуха Степанко, старший за нього двома роками, а в школі — двома клясами.

Дядько і хлопці з великою увагою слухали, що читав Володьків тато. Володько не тільки слухав, а й уявляв собі, неначе бачив очима душі те, що розповідав поет у поемі.

... Ось стоїть висока ґранітова гора-скеля, а біля неї видно тисячі робітників. З великим зусиллям вони підіймають важкі молоти і з гуком вдаряють об скелю. Каміння розприскується на шматки, ранить їх руки і ноги, але вони на це не зважають. Робітники чують могутній голос, що додає їм сили і завзяття:

Лупайте цю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить вас! Зносіть і труд, і спрагу, й голод,
Бо вам призначено скалу отцю розбить!

Це робітники-каменярі, що добровільно взяли на себе обов'язок розбити скелю і збудувати дорогу для інших людей. Це — „дорога поступу", „дорога правди", нею прийде у світ „нове життя і нове добро". Робітники знають, що тут витратять усі свої сили, тут і загинуть у праці. За цей труд вони не вимагають ні слави, ні вдячности від людей, зате знають, що працюють для великої справи, для щастя майбутніх поколінь.

Нехай прокляті ми і світом позабуті —
Ми ломимо скалу, рівняєм правді путі,
А щастя всіх прийде по наших аж кістках.

Тато закінчив читати цю величну поему. Запала хвилина мовчанки. Володько знову глянув на металеву постать робітника, і йому здалося, що він починає розуміти.

— Тату, — відізвався хлопець, — чи Франко уважав себе за одного з таких робітників?

— А як ти думаєш? — відповів тато запитом на запит.

— Я думаю, що так — але не таким робітником, що ламає справжню скелю справжнім молотом. Він же працював пером, писав...

— Ти правильно думаєш, — потакнув батько. — Франко тільки порівняв свою працю з тяжким трудом справжніх каменярів. Звичайно, він мав на думці не лише себе, а й усіх таких людей, що не зважають на перешкоди, працюють для свого народу, для його культури і повчають його, як треба жити, трудитись і боротись за краще життя. Одні навчають молодших і тих, що менше знають; другі пишуть книжки, видають газети; треті обороняють його права, і так далі. Ми ж знаємо, що між цими народними робітниками Франко найбільше натрудився, бо він був між ними найбільший розумом і серцем. Він писав, заохочував, навчав, будив і провадив рідний нарід до кращого, щасливішого життя. Він тяжко боровся з різними перешкодами: з несвідомістю своїх земляків і з ненавистю ворогів, що хотіли тримати український нарід в темряві й неволі. Оце та скеля, яку він розбивав, щоб прокласти дорогу до щастя, волі і до власної самостійної держави.

— А де ж ці щастя, воля? — допитувався Володько, бо йому ще не все було ясно.

— Вони там ... — тато підняв руку, мов би вказуючи нею кудись наперед. — Франко, як і Шевченко, будував і показував народові шлях до кращого життя, але нарід мусить сам ступити на цей шлях, себто робити те, до чого закликають їх заповіти. Український нарід іде цим шляхом. Це довгий і важкий шлях. На ньому треба багато мужности, завзяття й віри в перемогу. І український нарід дійде цим шляхом до мети, до волі.

— Дякую, татку! — Володьо ясно подивився батькові в очі. — Тепер я вже знаю, чому тут, на могилі Франка, стоїть надгробок з постаттю робітника-каменяра, і чому самого Франка називають „великим каменярем".

Від того часу минуло вже чимало літ. Володьо виріс, багато пережив і багато бачив у широкім світі. Він мусів залишити рідний край, але образ пам'ятника на могилі Івана Франка завжди ясніє у його душі і кличе до праці для рідного народу.

Пояснення-словничок: особливість — визначна прикмета (peculiarity); трамвай — streetcar; надгробок — tomb; площа — рівнина (plain); скала — скеля (rock, crag); портфель — течка, торба на папери (brief-case); каменяр — stone-crusher; путь — шлях, дорога; несвідомість — відсталість, неосвіченість (obscurity, ignorance); провістити — to predict, to prophesy.

ВЕСЕЛОЧКА

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

МИШКА ЧИ ВОВК?

(Ілюстрація Ю. Козака)

Бігла мишка
Попри ліжко
Та й у дірку — смик!

Хлопчик Олик
Стриб на столик,
Підіймає крик:

„Мамо! Тату!
В нашу хату
Заблукався вовк:

Хвіст, як нитка,
Вуси зрідка,
А кожух, як шовк!"

Роляник

ВУСАТИЙ КОТИК

(Ілюстрація Ю. Козака)

Є у мене білий котик,
Що вусатий має ротик.

Як мій котик спати хоче,
То сідає і муркоче.

Може віршики муркоче,
Що навчився їх охоче.

Я його не розумію,
Бо читати ще не вмію.

Білий котик дуже вчений,
Вміє краще все від мене.

А чому? Я добре знаю:
Ну, бо вусів ще не маю.

Роляник

Михайло МАМОРСЬКИЙ *Ілюстрація Галини МАЗЕПИ*

ДЛЯ ОБОХ МАТІНОК

Сів вітрець на вербову гілку, крила згорнув — тихо, листочок не ворухнеться. Вітрець теж мусить відпочинок мати — сьогодні ж неділя!

Маруся одягнулась у вишивану сорочку, убрала на себе оксамитовий жупанок, спідничку підперезала червоною крайкою, взулась у блискучі чобітки і пішла до церкви.

Сьогодні в церкві радісне свято: по полудні молебінь до Божої Матінки, а потім у залі під церквою діти привітають своїх любих матусь.

Маруся хвилюється: одягнулася святочно, як треба, вивчила напам'ять вірша, як треба, співати пісню про маму вміє, як треба, а от квіток у неї немає і нічим матінку обдарувати. Думала — по дорозі на сіножаті назриває, та ось нема ні одної . . .

Іде Маруся стежечкою під горбок, а за горбом церква, вже видно хрест. Ліворуч трава і праворуч трава.

— А хто це йде? — почувся наразу у траві шепіт, тихий-тихесенький.

— Справді, хто це такий? — зашепотіло кругом у траві.

І до Марусі звернулися десятки круглих пуп'янків на вершках зелених рослинок. Пуп'янки були як заплющені очі. Рослинки ними не бачили, а тільки чули, що хтось проходить сіножаткою.

— Вітрику-братіку, чи ти нас чуєш? — відізвався з трави „дзвіночок".

— Чую, чую! А що там таке? — запитав вітрець.

— Хто це стежкою так легко йде, мов би землі не доторкається?

— Сам не знаю, чи це людина, чи квітка яка!

— Така гарна?

— Авжеж!

— То й ми хочемо бачити! — загомоніли рослинки. — Мусимо, мусимо бачити!

І сталося диво: пуп'янки стали розгортатися, з'явилися білі, сині й жовті пелюстки, і за хвилину квітки — кольорові очі рослин — з усіх сторін подивилися на дівчинку.

— Справді гарна! — сказали рослини. — Зовсім, як наша сестра!

Маруся вийшла на горбок, оглянулась і здивувалась.

— Ах, які чудові квітки! А я їх і не бачила!

І її очі, повні радости, засиніли, мов волошки між пшеницею.

— Буде букет — ні, два, для обох Матінок!

Маруся вернулася, нарвала квіток і зробила два чудові букети. Один поставила у вазонку на вівтарі Божої Матері, а другий дала своїй рідній, наймилішій, найдорожчій мамі.

Нічиї квіти не були такі гарні, як Марусині.

М. МАТУЛА

ВЕЛИКЕ СВЯТО...

Нині велике в нас свято,
Світлий і радісний день,
Рідній Матусі багато
Ми заспіваєм пісень.

За материнськую ласку,
Пестливий дотик руки,
І за вечірнюю казку
В наші дитячі роки.

ХОВЗЬКА СТЕЖКА

Скорочений переклад з французької мови Софії Наумович

IV.

Від Різдва проминуло шість місяців. Андрій ніяк не міг позбутися докорів совісти за свій учинок, що знеславив малу Марійну. Його мати безперестань журилася мізерним виглядом сина, його посумнілим і споважнілим лицем. Вона роздумувала, як би то його розвеселити.

Минула зима й соняшна весна, що всім приносить радощі. Але й вона не могла порадувати Андрія. Він завжди оберігався, щоб його понурого настрою не помітила мама. Вона думала, що це йому так буває від самітности. Та ось трапилася щаслива нагода цьому зарадити. Одного дня мама прийшла в його кімнату з радісною усмішкою і з приємною новиною.

— Ходи швидко, Андрію, приїхала твоя кузинка Уля! Вона гарненька й весела, дуже добра дівчинка і напевно тобі сподобається. Ти будеш дуже ввічливий з нею, правда? Це так, наче Господь посилає тобі маленьку сестричку.

Андрій побачив, що його мама сяяла від щастя, і тому вигукнув радісно:

— Біжім до цієї кузинки!

Швиденько минули коридори, сходи і вступили у велику вітальню. Тут була мала кузинка з своєю мамою, ще молодою жінкою. Вона познайомила Андрія з своєю донею і висловила сподівання, що вони напевно стануть друзями. Додала, що мусить її тут залишити на час своєї подорожі. Розпитала його ще про навчання й дістала задовільну відповідь. Тоді обидві матері відіслали дітей бавитись у саду перед вікнами вітальні.

Андрій подав руку кузинці, і вони помаршували в сад рівним кроком, наче два вояки. Андрій непомітно, але з великим зацікавленням приглядався до Улі. Вона мала великі голубі очі, що дивилися байдуже довкола, рожеві щічки й такі малі губки, що треба було дивуватися, як через них може пролізти цукерок. Вона мала гарну широку суконку й малий капелюшок, що не дуже добре держався буйного кучерявого волосся й міг кожної хвилини з нього злетіти.

— Я радий, що познайомився з тобою, — сказав Андрій, відчуваючи, що повинен сказати дівчинці якесь приємне слово.

— І я також рада, що приїхала сюди! — відповіла поважно дівчинка.

— У що ти звичайно граєшся? Як хотіла б побавитися сьогодні? — запитав Андрій.

Він хотів забути свій смуток і бути ввічливим для гості.

— Вибирай сам, Андрію! — відповіла вона з такою самою повагою.

Тоді він перелічив десяток різних забав, на які вона ввесь час поважно відповідала: „Як хочеш!" Коли ж він порадив побігти над ставок, у її очах з'явився проблиск захоплення. Андрій подумав, що її можна вирвати з тієї холодної поваги.

— Ах, над ставком чудові квіти, метелики, пташата! Хочеш бачити це все?

— Авжеж, Андрію! — похопилася, але зразу ж докинула: — Якщо мама дозволить.

Мама дозволила. Уля ступила ще кілька кроків поважно, потім почала підбігати, підстрибувати, а врешті заспівала таким тоненьким голосочком, що здивувала і пташенят. Опісля в неї розв'язався язик, і вона почала розказувати Андрієві всі свої бажання та мрії: її мама хоче, щоб вона була не тільки гарною, але й чемною та добре вихованою дівчинкою; Уля вирішила такою стати, щоб усі про це говорили і щоб мама була з неї вдоволена.

Після цієї розмови вони стали вже „старими друзями". Раптом Уля повернулася в сторону овочевого саду.

— Заведи мене в сад — у той вишневий!

— А хто ж тобі сказав, що в нас є вишневий сад?

— Ніхто. Я сама бачила там багато вишеньок. Ах, які ж вони чудові, спілі, аж чорні!

І дівчинка підстрибнула, щоб зірвати з низької гілки солодку ягідку — та раптом опустила руку й сумно похилила голову.

— Що тобі? Чому не їси? — запитав Андрій. — Уже не хочеш?

— Чому не хочу?! Ще й як! Але... я пообіцяла мамі не рухати нічого без її дозволу.

І вона сумно поглядала на запашні солодкі ягоди.

— І ти їх не їстимеш? — запитав Андрій, дуже зацікавлений. Він пригадав різдвяну подію, коли йому теж не було дозволено заглядати за завісу.

Дівчинка сумно похитала головою, та раптом уся прояснiла, сплеснула в долоні й пустилася бігти в сторону дому, вигукуючи: „Я хочу вишень! Я хочу вишень!"

Мов стріла, промайнула вона доріжками на веранду і з розгону впала в мамині обійми.

— Мамо, я була чемна, я їх не торкнула, але я так хочу їх з'їсти! Вони чудові, великі, спілі!..

— Але що таке? Нічого не розумію!

Справа швидко вияснилась, і Уляні дозволено з'їсти дванадцять вишень.

Знову з радістю й підскоками діти опинилися біля вишні. Дівчинка нарвала, рахуючи, дванадцять найкращих вишеньок і поволі, не поспішаючи, почала їсти їх з великим смаком.

— Чи важко було тобі відмовитися від вишень, коли ти вже мала їх у руці? — запитав Андрій, цим незвичайно зацікавлений.

— Ой, важко, дуже важко! Зате тепер вони мені ще більше смакують.

— Так, це правда, мала кузинко! І можеш тепер бути вдоволена, а я...

Андрій сумно звісив голову. Він сподівався, що дівчинка поцікавиться його смутком і постарається його облегшити. Але вона не звернула уваги на його натяки й побігла за метеликом.

— „Вона має волю міцнішу за мою!" — подумав Андрій. Його пойняв палючий сором, і здушене ридання придавило горло.

***

Дні минали дітям у веселощах і забавах. Дівчинка була завжди безжурна, задоволена з себе й життя. Зате Андрій, хоч і бавився разом з нею, відчував на серці сум, що перешкоджав йому бути таким безтурботним, як Уля. Кілька разів він наважувався розкрити перед нею свою таємницю, але вона ніяк його не розуміла.

— Чи ти скоро засипаєш увечері? — запитав одного разу Андрій.

— Авжеж! Особливо, коли ми набігаємось по саду. Але чому питаєш?

— Бо я не можу спати! — зідхнув Андрій. — Я маю журбу.

— Ти маєш журбу? Якщо так, то ти повинен якнайшвидше засипати! А коли вранці прокинешся, журба зникне, наче б її ніколи й не було. Спробуй — сам побачиш!..

— „Ох, — подумав з гіркістю Андрій. — Вона мене не розуміє! Мене могли б зрозуміти лише ті, що самі пережили подібну пригоду".

Дівчинка дивилася на нього трохи здивовано. Щоб її не хвилювати, Андрій запросив її до якоїсь гри, на що вона радо погодилася.

(Продовження буде)

П о я с н е н н я - с л о в н и ч о к: **д о к о р и с о в і с т и** — pangs of conscience; **п о н у р и й** — depressed, downcast; **в в і ч л и в и й** — чемний, привітний (polite, gallant); **щ і ч к а** — мала щока, тут: личко; **п р о б л и с к** — ray of light; **в е р а н д а** — veranda, porch; **з р о з г о н у** — at a run; **п р о м а й н у т и** — тут: швидко перебігти; **п о ц і к а в и т и с я** — to be interested in...; **н а т я к** — не зовсім ясно висловлена думка, на здогад — hint, allusion; **р и д а н н я** — плач; **б е з т у р б о т н и й** — безжурний (unconcerned, light-hearted; **х в и л ю в а т и** — тут: непокоїти, журити (to disturb).

ОСТАННІЙ АКОРД — ПОМЕР КОМПОЗИТОР В. БЕЗКОРОВАЙНИЙ

Василь Безкоровайний

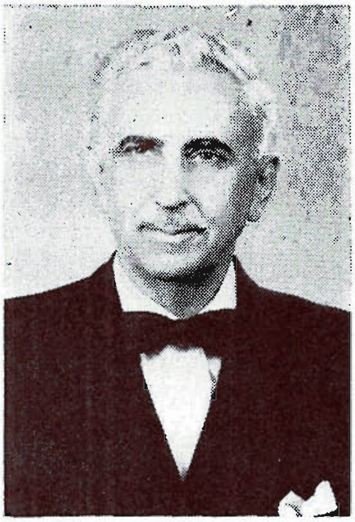
У „Веселці" за березень ц. р. був вміщений допис про виставу п'єси - казки „Червона Шапочка", яку поставили діти в Торонті й Гемілтоні. У Гемілтоні відбувся ще й концерт творів композитора з нагоди його 85-ліття. Концерт виконали діти.

Та ось 5-го березня прийшла сумна вістка, що композитор В. Безкоровайний помер у Боффало, Н. Й., де проживав після прибуття до ЗДА.

Композитор народився 12-го січня 1880 р. в місті Тернополі, в Західній Україні. Був учителем гімназії та українських музичних шкіл. Диригував хорами й оркестрами, писав музичні твори для сольоспіву, хорів, фортепіяна й скрипки. Музика до „Червоної Шапочки" (лібретто Л. Полтави) і до декількох пісень для дітей була друкована у „Веселці".

О. З.

„ВУЙКО КВАК" — Л. БАЧИНСЬКИЙ

Леонід Бачинський

Мабуть, всі українські діти, що живуть у Клівленді, в ЗДА, знають про Український Музей у тому місті. А напевно немало відвідали вже той Музей.

Звідкіля ж той Музей узявся — хто його заснував і дбає про нього?

Ось тут фото професора Леоніда Бачинського, оце він і є засновником Українського Музею в Клівленді. І саме цього року минуло йому 70 років життя. Українці в Клівленді влаштували недавно свято-гостину для вшанування засновника Музею у його 70-річчя.

Вітаємо й ми від усіх читачів „Веселки" проф. Бачинського, бо він теж дитячий письменник — написав для дітей і юнацтва та видав багато оповідань, статтей, нарисів. Недавно в „Веселці" (за місяць січень 1965 р.) була надрукована його казка п. з. „Плюшовий ведмедик".

Може ви читали книжечку з казками, що її написав „Вуйко Квак". Це таке прибране письменницьке прізвище Леоніда Бачинського.

ВЕСНА В УКРАЇНІ

(Уривок із повісти „Кармелюк")

Хто був на Україні?

Хто знає Україну?

Хто бував і знає, той нехай згадає, а хто не бував і не знає, той нехай собі уявить, що там скрізь білі хатки у вишневих садках, і весною... там дуже гарно, як усі садочки зацвітуть і всі соловейки защебечуть.

Скільки соловейків тоді щебече — і злічити, здається, не можна. Одного разу, у дорозі, пригодилося мені заночувати на селі, у маленькій такій хатці, у вишневому садку. Приїхали ми пізно ввечері і зараз полягали.

Усе округи дуже тихо було: чутно тільки шелестить листя під віконечком і лелїння води річкової коло млина, та десь недалечко хтось потихесенько дитину люляв — і очі стулялися.

...Коли під віконечком соловейко у вишнях свиснув, трохи оддалік другий, третій, і вже не знаю, скільки їх почало посвистувати. Потім, як усі разом укупі защебетали — усе поглушили: ні шелесту листя, ні лелїння води, ані колисання, і ввесь сон одігнали.

Лучче вже, думаю, устати та сісти, посидіти коло віконечка. Було свіжо, пахучо й тепло... А щебетання гриміло й розкочувалося до самого світу — так-таки і не дали соловейки спати до ранку Божого.

Марко Вовчок

МАЛЕНЬКИЙ БОРЕЦЬ

(Закінчення із стор. 13-ої)

ІВАСЬ *(встає на ноги)*. Ні, мамо, я справді боровся з ним! Він сердився страшенно, але не міг подолати мене!

МАТИ. Ну, добре, добре! *(Загортає хустиною Івасеві плечі)*. Ходім у хату! Тільки татові про це не говори! І нікому більше!

ІВАСЬ. Мамо, ви не вірите мені! *(Вихопився з маминих рук і став у бойовій позі посередині сцени)*. Як виросту, буду битися з кожним лиходієм, що прийде руйнувати наш рідний край. Я їм не покорюся! Я їх переможу!

МАТИ *(знову схиляється до Івася і бере його в свої обійми)*. Хай тобі Бог поможе, мій ти маленький силачу!

(Івась кидається до матері і міцно обіймає її за шию).

Заслона

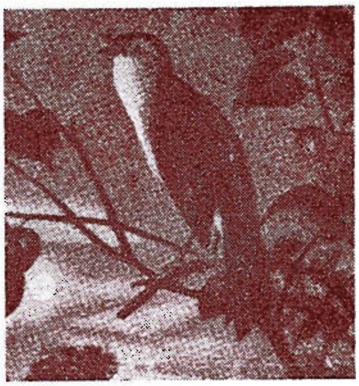
Сценічні вказівки. Успіх п'єски залежатиме значною мірою від відповідних лаштунків і деяких сценічних ефектів.

Найважливіше питання — як вивести велетня Буревія, що є, власне, хмарою в далині. Голову та плечі Буревія треба вирізати з грубого паперу і помалювати, а в діри на очі вправити електричні лямпи, щоб блимали, наслідуючи блискавки.

Задня декорація складається з двох частин: угорі — верхи Карпат у сизій млі, а внизу на підлозі (окремо і трішки наперед) — темнозелена сильветка лісу (заввишки в півстіни), зроблена теж з грубого паперу. За тією сильветкою уставляємо постать Буревія, і там поміститься виконавець його ролі — якийсь тато або дядько з басовим голосом. Буревія зразу не видно, пізніше його помалу підносять, немов він виринає з-за лісу. Завдяки перспективі на тлі гір і лісу Буревій здаватиметься велетнем. Якщо у лівому і правому задньому куті уставити дерева, то вони творитимуть добру раму для Буревія.

Блискавки можна наслідувати світлом прожектора, а громи — ударами по аркушеві бляхи за лаштунками. Гомін дзвонів відтворюємо, вдаряючи по металевих штабках різної довжини, завішених у повітрі.

НАЙКРАЩОМУ СПІВАКОВІ – МЕДАЛЮ

Рано-пораненьку, ледве зійде весняне сонце, починається концерт пташок.

Між пташками, що живуть в Україні, перший уранці відзивається жайворонок. Лине він високо під небо, і звідти несеться його щебетання. Після жайворонка відзивається перепілка, а далі іволга-кіс, зозуля й інші пташки. Найпізніше з усіх починає цвірінькати найбільший між пташками сплюх — горобець.

У гарячий полудень затихає пташиний концерт. Співаки здебільша дрімають, щойно надвечір знову відзиваються.

Орнітологи, себто вчені дослідники життя птахів, нарахували досі 12 тисяч пташиних порід. Майже половина з них уміє гарно співати.

Вправними співаками є тільки самчики. Вони співають, щоб приподобатись самичкам. А вже коли такий пташок знайде собі жінку і з нею зробить собі гніздечко, то або зовсім перестає співати, або не співає так гарно. Найславніші концерти пташок лунають по всій Україні в найкращому місяці весни, травні.

Чи пташки вчаться співати?

Молода качка, хоч би ніколи не чула голосу іншої качки і ввесь час перебувала між чужими птахами, завжди квакає, як усі качки. Але писклята багатьох співучих пташок мусять вчитися співу від своїх батьків так само, як дитина вчиться мови від батька-неньки. Пташки вчаться співати замолоду. Коли пискалята-коси або дрозди живуть змалку між іншими пташками, то згодом починають співати так, як і вони, хоч не так гарно.

Дехто думає, що пташки співають завжди однаково, наче грамофонні платівки. Але це не так. Є між пташками великі співаки, що збагачують свої пісні новими тонами — вони наче творять музичну композицію. До них належать головно домашні канарки, а з пташок, що живуть на волі — коси, дрозди, жайворонки і соловейки.

Найкращий з усіх співак — соловейко. Малесенькі пискалята-соловейки вміють лише „літ-літ", але учні з них дуже пильні. Перші лекції співу відбуваються ще в гніздечку. В них беруть участь також самички, які співають тихо, і лише кілька перших місяців свого життя. Славними співаками стають тільки соловейки-самчики. Одні виспівують плавну мелодію, складену з різних тонів, і кінчають пісню чимсь подібним до „тю-тю-тюсіт!" Інші соловейки, сірої породи, кожний тон співають окремо і повторюють його кілька разів, так що виразно чути „давід-давід, куді-куді, тюкутюку". Вони співають гарну мелодію, але раз-у-раз переривають її скреготом „дж-дж-дж-дж".

Якби проголосити конкурс на найкращого співака між пташками України, то золоту медалю дістав би, без сумніву, соловейко. А кому припала б срібна медаля? Хіба жайворонкові. Його спів під небесами такий дзвінкий, що, мабуть, жадна інша пташка не могла б з ним порівнятися. Дослідники кажуть, що жайворонок виспівує до двох тисяч мелодій, але людське вухо не може схопити-відрізнити всі ті численні звуки.

А, може, дехто з вас хотів би досліджувати співи пташок? Тепер це не так уже важко. Поставте вранці в лісі чи в саду маґнетофон, і він запише на стрічку щебетання пташок. А прийде зима — почуєте з маґнетофона в кімнаті весняні пташині співи. Чи не буде це чудовий концерт?

Б. ДАНИЛОВИЧ

Пояснення-словничок: жайворонок — lark; перепілка — quail; іволга (кіс, жовна) — oriole; дрізд — ouzel; самчик — самець (male); самичка — самка (female); писклял — молоде пташенятко (squeaker); змалку — from one's childhood; порода — рід, ґатунок (race, kind); скреґіт — gnashing, gritting, маґнетофон — tape-recorder.

Роман ЗАВАДОВИЧ

Лист до Соловейка в Україні

Пташку-соловейку, гей, співай, співай, нагадай серденьку милий рідний край!

Понад синє море, понад білі гори донеси до мене з тих гаїв зелених, з запашних степів гарівливий спів.

А коли несила, то, пташино мила, хоч приснись мені, заспівай у сні!

В нашім рідні́м краї десь тепер весна — я ж так мало знаю тут, яка вона . . .

Заспівай же конче про ласкаве сонце, про лани шовкові, про квітки в діброві, про зозулин спів: ку-ку з-між садків.

Пташку-соловейку, гей, співай, співай, нагадай серденьку дальній рідний край!

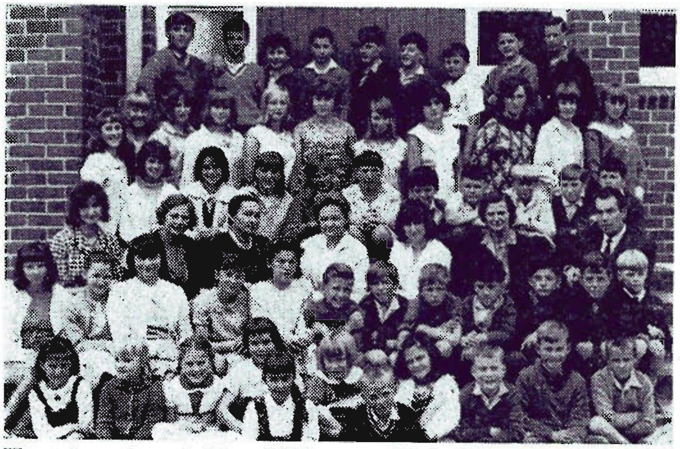
Кланяюсь низенько! Не забудь! Прощай!

З дитячого життя

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В НОБЛ ПАРКУ — АВСТРАЛІЯ

Українська Рідна Школа в Нобл Парку закінчила свій навчальний рік. У школі навчалися 64 учні. Багато з них отримали похвальні грамоти й нагороди. Особливо урочисто відзначено випускників сьомої кляси. Всі вони, крім свідоцтв та нагород в формі альбомів, отримали відзнаки від Української Центральної Шкільної Ради. Це гарні жетони з золотою „сімкою" на голубому тлі.

На світлині учні Рідної Школи в Нобл Парку. В третьому ряді зліва вчителі цієї школи: Н. Сліпецька, В. Шевченко, Т. Сліпецька, Б. Коваленко, С. Васильків, Є. Радіон, Р. Федевич.

Школою керує п-ні Т. Сліпецька, одна з найбільш діяльних учительок і виховательок. Вона працює в цій школі вже одинадцять років. У 1965 р. п-ні Сліпецька протягом „Двомісячника Книжки й Преси" поширила 191 книжку на суму 92 фунти. Тим здобула друге місце в Австралії на всіх десять місць. Тоді на терені Австралії поширено 2.181 книжку на суму 2.040 фунтів.

Випускники сьомої кляси Рідної Школи в Нобл Парку. Починаючи зліва: Петро Панасевич, Ліля Чорна, Марія Вачур, Марія Шеремета, Ольга Шевчук, Оксана Шимків, Володимир Єфименко. Всі вони зголосились відвідувати дворічну Школу Українознавства, що працює при цій же Рідній Школі.

Розгадаймо!

ЩО ЦЕ?

а) Розкрутилося швидко колесо
Й заспівало людським голосом.

б) Сонце ззаду поза мною —
Що тоді переді мною?
Як спереду сонце сяє,
Що мене все здоганяє?

ХТО БУДІВНИЧИЙ?

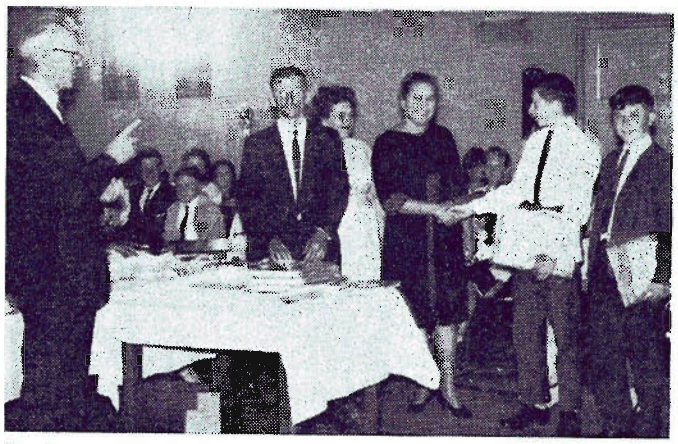
Без сокири і без пилки
На воді будує тами,
І будує власну хатку,
Ріже дерево зубами.

ХТО Я?

Називаюся дивно, але й цікаво:

КИМОТМОТМОР КИМОНГ

Хто мене з вас знає?
Хто не знає — хай узад читає.

Керівник школи п-ні Т. Сліпецька вітає найкращого учня, випускника сьомої кляси Петра Панасевича, який отримав свідоцтво, похвальну грамоту, нагороду-альбом і відзнаку.

Шкільний хор Рідної Школи під керівництвом недавньої учениці цієї школи Неоніли Сліпецької, дочки керівнички школи п-ні Т. Сліпецької.

(Усі світлини Олени Коваленко)